

Presentación

AMAR A CASA

*Porque del amor del hombre por la tierra nace la casa
Esa tierra ordenada
En la que el hombre se guarece
Cuando pinta en bastos
Para seguir amándola*

*Camilo José Cela
Antología poética de los oficios de la construcción.
(Papeles de Son Armadans)*

A casa que debuxa un neno é elemental, é dicir, reúne todos os elementos.

A auga proporciona ao debuxo frescura, espontaneidade. Como elemento está implícito na inclinación do tellado que a recolle e devolve á terra en plural: "a dúas augas". A súa silueta ancestral confire carácter a esa presenza e evoca o teito protector, o acubillo do medio hostil.

A tradición fálanos da auga relacionada co sentido do gusto e iso esperta esa calidade que cristaliza a forma de ser da casa, a súa aparencia, que hai a máis ou menos afín a quen a observa, a quen a vive. A auga é un elemento aglutinador.

A cheminea tamén forma parte da súa silueta prolongándose en espirais cara ao ceo para representar o lume, o fogar, que significa tamén casa. Este elemento implica profundamente o albergue, a posibilidade humana de acondicionar o seu cuarto. Refírese, polo tanto, ao ambiente "ben temperado".

Pero en sentido menos literal o lume é luz, reflicte as cores; e a súa atenuación, a súa gradación, crea a penumbra e a sombra (eloxiada). Mesmo chega a producir escuridade.

Aínda que a porta e a ventá que o neno debuxa naquela imaxe representan mecanismos para regular a luz, tamén constitúen en si categorías

fundamentais: falamos do albor como vínculo entre "o dentro" e "o fóra". Na Historia da Arquitectura estes lugares configuran diafragmas moi complexos para articular o común e o privado.

Porta, ventá, cheminea... son bocas do aire.

O aire é un elemento táctil a moitos niveis, non só inflúe na salubridade e hixiene dun cuarto ao producir, por exemplo, a ventilación cruzada. O aire activa percepcións sensoriais moi sutís e inflúe na forma de experimentar e vivir a casa. Confírelle certa personalidade que acentúa ou matiza as súas calidades, coma si se tratase dun ser vivo.

Ás veces é posible apreciar o ambiente vaporoso dun lugar, ou chegamos a comentar "o seu aire de misterio" que chega, en parte, a través do tacto, da pel.

Ao referirnos a esta percepción sutil hai que mencionar o éter: o elemento perdido cando o coñecemento oriental chegou a Grecia. O éter relaciónase co audible e a súa condición espacial chégase a expresar nalgunha das partes que forman o oído, como o "labirinto".

Este elemento ten que ver con "o baleiro" e permite orientarnos e saber a nosa posición. Forma o espazo onde percibimos a vibración e, quizais, sexa a calidade máis importante ao falar da nosa experiencia da Arquitectura. Refírese á orixe, porque o son ten poder creador tal como o describe o cuarto evanxeo ao afirmar: "Ao principio era a Palabra".

Naquel debuxo infantil o espazo está só intuído, é unha promesa que o observador sobreentende porque o relaciona coa súa propia experiencia de habitar. Así a casa representada anticipa algo do que encerra aínda que, ás veces, o contido resulte inesperado e poida sorprendernos.

Para debuxar a casa o neno utilizou lapis e papel, emprega os utensilios, que son terra, para expresar unha figura na súa corporeidade que é tamén terra: terra ordenada. Este elemento forma a parte máis sólida da casa, constrúe a súa materialidade física en todos os aspectos.

A tradición relaciónase este elemento co olfacto. A parte máis densa dos elementos, a terra, ten "olor" e iso reflíctese sutilmente na forma de sentir ou intuír algo con perspicacia e agudeza.

Gusto, vista, tacto, oído e olfacto, forman a urdidoira dun crebacabezas de sensacións, experiencias e aprendizaxes relacionadas cos elementos e asimílanse intimamente para precisar a nosa relación co mundo. Estas enerxías flúen constantemente e prodúcense a moitos niveis, máis ou menos perceptibles segundo o noso grao de atención.

Pero as raíces do ser humano están na Terra, inevitablemente. O seu propio desenvolvemento depende en boa medida da conciencia deste vínculo, e o seu crecemento como especie precisa crear condicións favorables para perfeccionar e entender a relación con aquela orixe.

Terra ordenada.

Barragán dicía que a Arquitectura é parte da terra.

Preséntasenos agora un fragmento precioso desa mesma terra: a súa Casa-Estudo en Tacubaya. Vai acompañarnos ao interior Cruz López Viso, coa xenerosidade de compartir experiencias, abrírnos portas de diversos tipos e mostrar esta obra magnífica dunha forma sensible.

O debuxo que fai Cruz da Casa é elemental. É dicir, reúne todos os elementos.

José Manuel López-Peláez / Verán de 2011